

BAOBAB – Udruga za istraživanje i popularizaciju znanosti

Trg kralja Krešimira 10

48000 Koprivnica

098 835-648, udrugabaobab@gmail.com

OIB: 21910326298

Žiro račun: 2386002-1110005510 Podravska banka

ZNANOST ZA

NAPREDNU HRVATSKU!

Povodom najava o hidroelektranama na Muri:

Učimo iz iskustva HE Lešće na rijeci Dobri – HEP nam ne govori istinu o hidroelektranama!

I dok UNESCO proglašava rijeku Muru dijelom svoje baštine, HEP i dalje pravi planove da ju uništi. Nedavno je predsjednik Uprave HEP-a Zlatko Koračević za vrijeme posjeta Međimurskoj županiji spomenuo izgradnju hidroelektrana na Muri. Naravno, HEP ovakvim jednostranim izjavama nastavlja monopol nad hrvatskim rijekama, unatoč činjenici da na rijekama nalazimo cijeli niz korisnika i zainteresiranih strana. Vjerujemo da su to prazne priče kako bi se pokazalo da Vlada eto radi na razvoju države.

Međutim, indikativan je način na koji šef HEP-a nastoji manipulirati javnost. Koračević govori kako „je potrebno smanjiti područja pod NATUROM 2000 radi mogućnosti većeg razvoja općina i gradova...“

Na taj način nastoji održati mit da je očuvana priroda zapreka gospodarstvu. Znanost je pokazala kako je upravo očuvana priroda temelj održivog razvoja lokalnih zajednica. Skriva se činjenica da primjerice NATURA 2000 sustav čak omogućuje poljoprivrednicima novčane subvencije. **Nadalje, Koračević tvrdi** kako „...općina Sveta Marija ima čak 85 posto svojeg područja u zaštićenim dijelu prirode kojim će za godinu dana zapravo dirigirati Bruxeless.“ Očito računajući na nepovoljan rejting EU u javnosti, Koračević pokušava zaplašiti ljude neistinom kako će se područja pod NATURA 2000 biti van vlasti Republike Hrvatske, odnosno da će tim područjima upravljati EU. Ova izjava je više nego kriva, jer Republika Hrvatska predlaže područja u mrežu NATURA 2000 i odgovorna je za upravljanje tim područjima.

Koračević se međutim nije osvrnuo na slučaj HE Ombla. Nije spomenuo da je planirana HE Ombla vrlo štetna za prirodu i ljude, ali i gospodarski neisplativa. HE Ombla je i primjer kako Vlada odstranjuje stručnjake koji su kritizirali ovaj projekat (hidrogeolog dr. Bonnaci, Holy; Škrlec...) i kako se uopće ne poštuje želja lokalnog stanovništva. Mnogi ovu hidroelektranu dovode u vezu s privatnim igralištem za golf na Srđu, odnosno da je HEP postao servis za privatne interese.

Koračević također nije spomenuo da su posljedice (kako okolišne tako i gospodarske) brana na Dravi velike, gdje je razina podzemnih voda pala i za devet metara, pojačana je erozija, smanjen je donos sedimenta i dešava se ukopavanje riječnog korita. Nije se pohvalio niti ogromnim štetama od HE Lešće na Dobri izgrađene 2006. godine. Predivan, možda najljepši kanjon kojeg je Republika Hrvatska imala, pregrađen je velikom branom i zauvijek potopljen. Tada je HEP prodavao priču o „razvoju turizma“, „radnim mjestima“ i „kako neće biti utjecaja na okoliš“. Projekt brane bio je iz socijalizma, kao i Studija utjecaja na okoliš kada su propisi bili daleko od današnji standarda. HEP tu studiju nije htio pokazati javnosti sve do samog kraja kada je zapravo bilo gotovo.

Po izgradnji brane, istina nije mogla biti dramatičnija. Najbolja rijeka za rafting je uništena, a novih turista dakako nema. Čak je i Institut za turizam žestoko reagirao još za vrijeme gradnje, da nijedna akumulacija u svijetu nije turistički resurs. Sa HE Lešće se automatski upravlja iz HE Gojak bez ijednog novog radnog mjesta. A utjecaj na okoliš je prestrašan. Ni rijeke niti kanjona više nema, samo mrtva akumulacija. Riblji fond je uništen, a "kraljica voda", riba mladica je na pragu nestajanja. I nizvodno se trpe posljedice – veliki vodeni valovi prijete kupačima, a direktno i turizmu. Voda je vrlo hladna jer se kroz turbinu voda pušta iz dubine, a vjerojatno hladi i obližnju Mrežnicu koja je već sad značajan turistički resurs (putovi vode u podzemlju su nepredvidivi pa vjerojatno hladna voda iz Dobre curi u susjednu rijeku). Zanimljiva je i isplativost projekta, jer je prvotna cijena gradnje bila 65 milijuna eura da bi se na kraju popela i preko 100 milijun eura! Mediji spominju „zamračenih“ čak 5 milijuna eura. Postavlja se i pitanje učinkovitosti, voda bi mogla curiti iz akumulacije u porozno krško podzemlje te smanjiti proizvodnju, a dodatno zatvaranje rupa u kršu, stvaranjem betonskih zavjesa, bi još dodatno povećalo ukupne troškove izgradnje i održavanja ove elektrane.

Načelnici općina uz Dobru pomamili su se u početku za rentama i objeručke prihvatili i promovirali projekt, a i stanovnici okolnih sela su se ponadali dobiti neke male koristi. Dobili su maglu i eroziju. Svoje razočaranje po pisanju karlovačkih medija „ne krije načelnik Bosiljeva Josip Korenić. Kako kaže, vodostaj se zna dignuti i za tri metra. Zbog tog su onemogućene turističke i gospodarske aktivnosti dok, kaže Korenić, HEP nije ispoštovao dogovor plaćanja naknade za korištenje prostora općine za HE Lešće – prema kojem bi trebala dobivati 200 tisuća kuna godišnje“. Općina Netretić tuži HEP za odrone zemlje i opasne vodene valove. Župan Karlovačke županije koji je nekad ponosno uz Jadransku Kosor otvorio hidroelektranu (i tada ponudio sve rijeke Županije za gradnju novih hidroelektrana), sada skrušeno priznaje da to i nije možda bila najbolja opcija. Osnovan je i tim kojem je cilj uklanjanje štetnih posljedica rada hidrocentrale. Što sad? Umanjiti vodene valove znači smanjiti ionako mizernu proizvodnju od 42 MW struje. Kao vrhunac paradoksa, HEP besramno predlaže gradnju nove brane nizvodno?!?

Vratimo se našoj ljepotici Muri. Zar da i mi za nekoliko godina po izgradnji osnivamo tim za uklanjanje štetnih posljedica? Uništimo jednu od rijetkih preživjelih nizinskih rijeka u Europi? Zar da trpimo nove poremećaje u podzemnim vodama i sušenje šuma i polja, poremećaje u lokalnoj klimi, eroziji i spriječenom pronosu sedimenta? Zar ćemo plaćati skupocjeno uklanjanje štetnog mulja prepunog toksina na dnu akumulacije? Zar ćemo plaćati skupocjenu sanaciju nizvodnog korita kao što se to desilo u starom koritu Drave iza HE Čakovec koju su prilikom toga Hrvatske vode opustošile, pretvorivši ju u smrdljive bazene stajaće vode s neprirodnim kamenim pragovima? Zar ćemo i dalje gubiti riblji fond? Izgubiti jedinstvene ptice? Da, HEP se „ponosi“ pticama na akumulacijama, ali to su vrlo uobičajene vrste poput liski i labudova, dok gubimo najrjeđe ptice u Europi poput male čigre? Zar ćemo izgubiti i prirodnu obranu od poplava (kroz poplavnu nizinu, s šumama, rukavcima i mrtvicama koje skladište ogromne količine visokih voda)? Zar ćemo izgubiti prirodni pročistač voda (ta ista poplavna koja izuzetno efektivno procjeđuje vodu u podzemlje iz kojeg potom dobijamo pitku vodu – a pitka voda je strateški resurs Republike Hrvatske? Trenutno se priprema nekoliko IPA fondova za razvoj turizma i održivog razvoja Drave, s projektima od nekoliko milijuna eura. Sve bi to bilo ugroženo izgradnjom hidroelektrane na Muri.

Sve zemlje kojima se energetska strategija zasniva na hidroenergiji prošle su godine zbog dugotrajne suše morale uvoziti vrlo skupu struju. Klimatski modeli predviđaju sve manje kiše i snijega, i to bujično raspoređeno, što je neprikladno za proizvodnju električne energije. **Regionalna energetska**

BAOBAB – Udruga za istraživanje i popularizaciju znanosti

Trg kralja Krešimira 10

48000 Koprivnica

098 835-648, udrugabaobab@gmail.com

OIB: 21910326298

Žiro račun: 2386002-1110005510 Podravska banka

ZNANOST ZA

NAPREDNU HRVATSKU!

autonomija, energetska učinkovitost i istinski obnovljivi izvori energije (vjetra, sunca, geotermalna, bioplin...) dugoročno nemaju alternativu ako Hrvatska želi postati napredna zemlja, sačuvati okoliš, razvijati visoke tehnologije, turizam i održivu, ekološku, poljoprivredu. Dok zemlje u okruženju ulažu u nju, solarna energija se u Hrvatskoj doživljava kao skupa tehnologija, ne-ekološka te neisplativa za bilo kakva ulaganja. To je naivno gledanje, jer se gleda samo trenutno stanje, a ne dugoročno. Zar ćemo čekati da cijela Europa razvije tehnologiju? Kad će svi će imati tehnologiju osim nas? Ovo je vrijeme u kojem visoko razvijene zemlje poput Njemačke i dalje izvoze energiju premda se odrekla nuklearne energije i pritom joj raste bruto nacionalni dohodak, u toj zemlji proizvodi se više električne energije iz solarne energije nego iz velikih hidrocentrala; vrijeme u kojem zemlje poput Danske imaju potpuni parlamentarni konsenzus oko prelaska na energetski sustav sa 100% obnovljivih izvora energije; vrijeme kada Kina bilježi stalan i ogroman gospodarski rast, a sljedeće će godine udvostručiti proizvodnju struje iz solarne energije... Ako se s njima ne želimo uspoređivati jer su navodno nedostižno bogatiji od Hrvatske, možemo se uspoređivati s gradišćanskim okrugom Güssing koji pokriva 71% svoje energije iz obnovljivih izvora energije, a prije samo 15 godina bio je najsiromašniji dio Austrije.

Učimo iz iskustva HE Lešće – Nemojmo podlegnuti marketinškoj službi HEP-a, firme koja rijeke pretvara u mrtve kanale i akumulacije, a novonastale štete pokušavaju sanirati našim novcima!

Goran Šafarek, dipl.ing.